

„Denne ufsomme Meddelelse,“ siger Dr. Muhlson, „forandrede min Bragt for en Verdenskrig, der allerede var stærk, til absolut Sikkerhed.“ Han raadte med Herr Krupp von Bohlen selv i Berlin. Og Krupp stadfæstede Nyheden. Han sagde „at Keiseren havde fortalt ham (Krupp), at han vilde erklære Krig øjeblikkelig, dersom Rusland mobiliserede, og at denne Gang vilde Folk saa at se, at han ikke vendte omkring. Keiserens gentagne Paastand, at denne Gang vilde ingen blive i Stand til at beskyld ham for Uafgjort, sagde han, havde været næsten komisk i sin Virkning.

Den Dag, da det stricte Ultimatum til Serbien leveredes, var Keiseren paa en Udstyg i Nordsee. Dette Faktum har ofte været nævnt som Bevis for Tysklands Uafgjort. Men da Dr. Muhlson læste Ultimatumet til Serbien, havde han nok et Interview med Sefserich, og han paastaar, at Sefserich sagde til mig, at Keiseren var gaaet paa sin nordre Kruddigt for at bibræde; han havde ikke arrangeret Turen paa den almindelige udstrakte Skala, men forblev nær ved Gaanden og holdt sig i bestandig Følning.

Von Jagow's Tilstande.

Og endelig von Jagow, Tysklands Udenrigsminister, da Krigen udbrød, gik i sit Svær til Prins Richnowskys Bevis blandt andre denne overraskende Indrømmelse: „Jeg deler aldeles ikke den blandt os herskende Mening, at England lagde alle Minerne for Krigen Udbrud; tværtimod, jeg tror paa Sir Edward Grey's Fredsvenlighed og paa hans alvorlige Zuffe om at komme til en Foraaelse med os. Heller ikke var Krig populær blandt det engelske Folk. Belgien maatte tjene som Krigsmark.“ Von Jagow indrømmer endog, at Krigen kunde været afværget ved en international Konference om den serbiske Situation. „Vi kunde ikke,“ siger han, „gaa ind paa den engelske Plan om en Konference af Ambassadører, for det vilde uden Tvivl have ledt til et alvorligt diplomatisk Nederlag. For Italien var ogsaa proferbist og stod med sine halskante Interesser nærmest imod Strig.“ Det vil sige, von Jagow indrømmer, at Tyskland havde valgt Krig som et Alternativ for en international Konference, hvilken vilde have erklæret Strigs Forlangende af Serbien uretfærdig endog i Italiens Sjne, Strigs og Tysklands allie-rede.

Svordan er det gaaet til, at disse Befendelser er kommen frem?

Dr. Muhlsons Samvittighed.

For Dr. Muhlson var det aabenbart en Samvittighedsdag. Da Krigen begyndte, aftraadte han som Direktør for Krupp-Værket ved Essen og trak sig tilbage til sin Ejendom i Schweiz nær Bern. Der førte han et tilbagetrukket Liv. Efter en Tid begyndte Rapporten om, hvad han skulde have sagt til besøgende at cirkulere, og han satte under Opjyn af Spejdere fra den tyske Ambassade i Bern. Senere besøgte Medlemmer af Socialistpartiet i Nigsdagen ham, og dej tyske Presse rapporterede, at en tilbagetrukket Krupp-Embedsmand, der boede i Schweiz, „paastod at være i Besiddelse af disse Gemmeligheder, der alvorligt kompromitterede den tyske Regerings Være med Hensyn til Ansvarligheden for Krigen.“ Aviserne begyndte at antyde, at denne Embedsmand var fra Forstanden. Dr. Muhlsons Udtalelser publiceredes da enten som en Redegørelse for ham selv eller som en Afgøring, der skulde hjælpe den demokratistiske Revolution i Tyskland.

For Prins Richnowsky er det en forskellig Sag. Han er en Adelsmand af halvongelig Linie, „den sjette Prins af Byrkendømmet Gratz i Strig og Kuchelna i Preussen.“ Hans Bedstefader var en af Beethovens Belyndere. Beethoven skrev mange af sine Værker i Richnowsky-Stilket ved Gratz, hvor Pianoet, han benyttede, endnu opbevares; og nærværende (eller Hverste) Karl Max Richnowsky har vedligeholdt den Kultur og Liberalismes Tradition, som han har arvet

af sin Familie. Han var en Broder-Officer af den nuværende Keiser ved Livgarde Husarerne i Pottsdam, men efter en kort militær Løbebane gik han over i Diplomatiens tjeneste og indtog betydelige Stillinger i Stockholm, Konstantinopel, Bucharest og Wien. Han trak sig tilbage i 1904, idet han ikke kompatible med Junker-Atmosfæren ved Hofet. Han var ikke Preussener, ikke engang Tysker. Hans Familie var Böhmere, og han var aldrig militærtilstift fundet.

Til hans „store Overraskelse“, som han siger, blev han i Oktober 1912 tilbudt Ambassadørposten i London, efter at han havde tilbragt otte Aar „blandt Sør og Turnips, paa Sefserich og i min Eng.“ morrende sig i sine ledige Timer med Læsning og med at skrive tilfældige politiske Artikler. „Jeg ved ikke“, siger han, „hvem min Udnavnelse skyldes — i hvert Fald ikke hans Majestet, da jeg ikke førte til hans nærmeste Kredse, skønt han altid var gracios imod mig. Jeg antager, de blev enige om mig, fordi ingen anden Kandidat stod til Tjeneste.

Richnowsky gjort til Syndebut.

Da England, trods hans Bestræbelser for at afværge det, blev indvolveret i Krig med Tyskland, returnerede han til Berlin og saa, som han siger, at han skulde gøres til Syndebut for den Katastrofe, „som vor Regering havde nedskaldt over os trods mit Raad og Advarsel. Det blev med Overlag udgivet fra officielt Kvarter, at jeg havde ladet Sir Edward Grey skuffe (hoodwink) mig.“ Han trak sig tilbage til Gratz, pinte under Jælfelsen af denne Uretfærdighed, og der udarbejdede han et Mindekrift, „My Mission in London“ til privat Oplysning for sine Slægtninge og intime politiske Venner.

af dette Skrift lod han 5 eller 6 maskinskrivne Eksemplarer udfærdige. Et sendte han til Herr Vallin, Chefen for Hamburg-Amerika-Linien, et andet til Herr Grimmer, Chefen for Deutsche Bank; et tredje til Herr Theodor Wolff, Redaktør af det radikal-demokratiske Blad, Das Berliner Tageblatt. Et fjerde Eksemp. sendtes til en Ven, en Officer, attachéret til den tyske Generalstabs politiske Afdeling. Denne Officer synes at have mangfoldiggjort det paa sit eget Hus og sendt Eksemplarer til forskellige Statsembedsmand og Politikere. Han gjorde dette, siger Hr. Theodor Wolff, fordi „han længtes efter at tjene Fredens Diktat med fuld Hengivenhed, og han hengav sig til en Pacifisme, der er absolut uforenelig med en militær Uniform.“ Han bekendte for Herr Wolff, hvad han havde gjort. „Det var umuligt,“ siger Redaktøren, „at overbevise ham med nogen Logik eller paa Grund af noget Resonnement, at hans Handling var forkert, meningsløs eller skadelig. Han var en Marquis Posa, eller endnu mere, en Horatius Cocles, der af Kærlighed til Rom eller til Mennekeheden sprang i Afgrunden.“

Et Eksempel af hans Skrift naaede Socialist-Bladet „Politiken“ i Stockholm og blev stiftetvis publiceret. Den tyske Presse optog det. Nigsdagen debaterede det. Richnowsky fratoges sin diplomatiske Rang, blev forbudt at skrive til Offentligheden og i Virkeligheden fængslet paa sin Ejendom. Aviser raabte paa, at han skulde stilles for Krigsret. Et typisk Brev, trykt i det halbofficielle Cologne Gazette, forlangte, at han „skanfjelsløst skulde fremstilles til offentlig Foragt.“ Forfatteren argumenterede: „Hvad vil vore Tusinder af Krigsforblinger sige, naar denne Affære bringes til deres ophidrede Opmærksomhed? Har disse Mænd med Glæde ofret deres Hælbred blot for paa dette Krigen Stadiun at blive fortalt af Prins Richnowsky, at det var usødvendigt.“

De første Sko.

Det var en graa, kold, fugtig Novemberdag. Himlen hang tung og trist over Jorden, og naar nu og da et Vindstød for gennem Træernes næsten nøgne Grene, faldt Blade og kolde Draaber, der

havde dannet sig paa Grenenes Spidser, ned paa Jorden. I en lav Stueetaage hersefede den samme Lyne og Stemmning, som udenfor — der var graat, fugtigt og foldt. Bæggene var nøgne, ingen Tid brændte i Ovnen, og igennem en itubrudt Vinduesrudde for Vinden med en langtrukken, flagede Piben.

En Mand i en simpel Arbejdsflædning stod med Ryggen lænet mod Vinduet. I hans af et tykt, fort Slæg omraammede Ansigt saas et trodsigt Udtryk. Hans Haar var uordenligt pøstet, hans Bryn var mørkt sammentrufne, og hans mørkeblaa Sjne saa halvt sløvt, halvt vredt over mod en bleg, ung Kone, der, med den højre Haand støttet mod Bordet, saa hen paa en ældre Mand, som med stor Zver var beskæftiget med at pakke forskellige Sager i en Kurb og nogle Kasser. Han havde allerede taget alle de Værelser, der en Gang havde smukt det for saa venlige Værelses Bægge, ned og lagt dem paa Bordet, som de lofere Steder paa Tabetet forraadte, hvor de havde været anbragte.

Den ældre Mand smaa Sjne gled søgende gennem Værelset, og naar de mødte den ved Vinduet staaende Mand's Skikkelse, spillede et haanligt Smil om hans Læber. Han tog et lille Spejl ned, der hang bag Kaffelovnen, og betragtede det.

„Ogsaa itu,“ sagde han med halvhøj og dog skarp Stemme, idet hans Blik strejffede Manden og den unge Kone. Kun nogle saa Aar gammelt og dog næppe til at bruge. Det er rigtig og ogsaa meget lettere at ødelægge Sagerne end at erhverve sig dem. Da jeg købte det, var det nyt og godt, jeg vilde kunne have haft det i halvtredsindstyve Aar. Men her — ha, ha —

Den høje Latter klang endnu ubehageligere, end Vindens Piben gennem Vinduesruden.

Manden ved Vinduet for sammen; hans Hænder knyttede sig, og hans Sjne rettede sig truende mod den gamle. Han vilde styrte løs paa ham, kaste ham ud af Værelset og slinge alle de Sager, han allerede havde pakket sammen i Kasserne efter ham; hvad der saa blev tilbage vilde han slaa i Stykker for paa samme Tid at tilintetgøre Mindet om ham. Men han traengte det, som stormede op i ham, tilbage; han vilde beherske sig. Hans tvede Højdning slappedes lidt; hans Hænder højedes ind mod Brystet, som om det truffedes af en usynlig Vægt.

Og det var ogsaa meget, der hvilede paa ham.

Dagen før var han ved Rettens Kendselse skilt fra den Kone, der stod saa ubevegeligt paa den anden Side af Bordet. Hun var nu kommen med sin Fader, for at hente det Tøj, hun havde medtaget i Uteflabet, tilbage, og den gamle Sjne var for skarpe til, at endog den mindste Genstand skulde kunne undgaa ham.

Han vilde ikke se paa Konen, tvi i dette Njeblik brusede Blodet vidt i ham. Unde, bitre Timer iteg frem for hans Erindring, mangen Sorg og Værgelse — og dog havde han engang effet denne Kvinde og været lykkelig med hende.

Han prøvede at flare for sig selv, hvorledes det altsammen var kommen men han begreb det ikke. Tusinde Traade syntes at knytte sig sammen til et forvirret Net for hans Tanker, og jo mere han søgte at ordne dem, des mere forvirrede blev de. Hendes Skuld — hans Skuld — en tredies Skuld —! Han presede Kænderne fast mod hinanden, og var nær ved at strige højt af Smerte. Det forekom ham, som om Værelsets Loft kændte sig dybere og dybere ned over ham, han kunde næppe trække Vejret og kæmpede efter Luft, og dog havde han en Følelse af, at det vilde være godt, hvis Loftet virkelig faldt og paa en Gang knuste baade hans Kone, hendes Fader og ham selv under dets Ruiner — saa var det jo altsammen forbi.

Og dog var det altsammen kommen simpelt nok, han kunde kun ikke begribe det.

Han havde i næsten tre Aar været forlovet med hende — hende ved Bordet — for hendes Fader, en Stræddermester, der ejede sit

eget Sted, havde ikke gerne ønsket ham, Arbejderen ved en Raffin-fabrik, til Svigeren, men de havde holdt fast ved hinanden og den gamle havde endelig givet efter.

De havde færdt Ioffelige Dage. Lykkelig var han om Morgenens gaaet til sit Arbejde, Arbejdet var ham en Glæde, og naar hans Kammerater havde lagt sig til Hvile, havde han glad tørrt Sveden af Panden og havde arbejdet dobbelt saa rask, som før. Og naar han saa kom hjem om Aftenen, ventede hans unge Kone paa ham, og det Værelse, der nu saa saa øde og foldt ud, havde den Gang været ventligt og varmt. Der havde staaet Blomsterpotter i Vinduet, og der havde været Værelser paa Bæggene, Bordet havde været dækket med en ren Dug, og hans Aftensmad havde været parat til ham. Han havde været lykkelig og ikke ønsket mere end det, han havde, og han skulde dog saa noget mere.

Efter et Aars Forløb havde hans Kone skænket ham et Varn, en lille Datter. Han havde jublende løstet det lille Bæfen i Vejret, og var i sin Glæde nær ved selv at blive et Varn.

Han tænkte paa det og trykkede Gaanden mod Panden, for at ban-løse denne Erindring, — den kunde han ikke taale.

Han huskede, hvor lykkelig han var, naar det lille Bæfen, som han næppe vovede at berøre, med sine smaa Hænder greb efter hans grove Arbejdsfingre. Han kunde sidde i hele Timer og se paa, hvor roligt Barnet sov, og se paa dets røde Kinder.

Nu manglede der intet i hans Lykke. Hans Fornødenheder var saa, og Arbejdet holdt alle Sorgerne borte; han var aldrig glædere, end naar han om Aftenen sad roligt og stille hjemme hos sin Kone og sit Varn.

Hvor det lille Værelse den Gang havde været hyggeligt!

Barnet var allerede et Aar gammelt, det kunde begynde at løbe om og kunde kalde ham Pava, han gvingede det paa sit Kng og har det jublende rundt i Stuen. Og naar de smaa Hænder rev i hans Slæg, og Barnet saa lo højt, saa lo den stærke Mand endnu højere, og han, som var frøget blandt sine Kammerater for sin let opbrufende Vredes Skuld, var her hjemme lige saa blid, som Barnet, han legede med.

Da fik Barnet Føder, og to Dage efter var det dødt.

Korældrenes Sorg var usigelig. Det var for Faderen som om Døds, der havde opflaret hans Liv, pludseligt, var sluffet, alt om ham forekom ham saa mørkt og tomt, han kunde slet ikke fende den Vej, han før havde gaaet; hvorfor, hvorfor var dog dette hendet ham?

Denne Spørgsmaal gentog han atter og atter for sig selv, han havde truende hævet sine Hænder mod Himlen, hvorfor havde den givet ham Vokken, for atter at røbe den fra ham? Han rasede, for at skaffe sin Smerte Luft, medens hans Kone fandt sin Trøst i Taarer. Til Barnet var begravet løb han om som et fortvilet Menneke, først da den lille Kiste var baaeret til Kirkegaard, optog han atter sit Arbejde, men han forrekkede det sløvt og tankefuldt, og hans Arme sank snart trætte ned.

Vange for sin øde Vøllig, vendte han om Aftenen tilbage til Hjemmet og sin grædende Sustru. Havde hun saa blot talt et trøstende Ord til ham! Men hvorfor skulde hun tage det trøstende Ord? Hun havde jo ikke selv fundet Trøst. Han tænkte ikke paa, at hun havde lige saa meget at bære paa, som han; han stirrede ud, bort fra Hjemmet, for ikke at høre den flagede Sufken, der mindede altfor meget om den tabte Stat.

Hans Kone forlod ham ikke, lige saa lidt, som han begreb hendes Smerte. Hun gjorde ham Væbredelser, naar han kom fuld hjem, og han blev heftig, naar hun skændte. Han var jo bleven en anden, al den vilde Harm, der togte i ham, vilde have Afslab.

Freden var fløgtet ud af Huset, da man har den lille Kiste bort. Det kom til heftige Scener. Konen beherskede ham hans Gaardhed og Mangel paa Deltagelse;

(Tiltes paa Side 6.)

For Liberty and Right.

THE SONG OF THE U. S. ARMY.

By Carl Neumann.

Ovenstaaende betegner intet mere eller mindre end en aldeles glimrende Oversættelse af den bekendte danske Krigssang „Den Gang jeg drog af Sted“ læmpet efter amerikanske Forhold.

Tæt henimod 20,000 Eksemplarer af Sangen er allerede solgt, og den vil utvivlsomt blive solgt i Hundretusindvis. For alle Danske i Amerika maa den have ganske særegen Interesse.

Pris — med Musik — 10 Cts. per Eks.

Partipris opgives paa Forlangende.

DANISH LUTHERAN PUBLISHING HOUSE, Blair, Nebr.

„Danske i Kamp“

i og for Amerika, fra ca. 1640 til 1865, Samlet og fortalt af P. S. Vig.

Et historisk og biografisk Værk, livligt og populært fremstillet, til Minde om Mænd af dansk Fødsel eller Æt, som gennem Tiderne har kæmpet for Stjernebanneret og Frihedens Sag.

Bogen omfatter 400 Sider med ca. 50 Illustrationer og er indbundet i dannebrogsrødt Shirting med hvidt Titeltryk.

Pris \$2.50 portofrit.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Two Famous War Books.

TRANSLATED FROM THE DANISH.

Hurrah and Hallellujah. By Prof. J. P. Bang of the University of Copenhagen. Extracts from German War Sermons, and Comment. Price neatly bound in cloth \$1.00 Net.

Forced to Fight (Den tavse Dansker) By Erich Erickson. A tale of a Schleswig Dane in the German Army. Cloth bound \$1.25 Net.

Both of these Books have had tremendous sale in the original language, and they are excellent and timely reading in the English version.

Sent postpaid to any Address upon receipt of Price.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Salmebøger.

Spørgsmaalet om Salmebøger er blevet saa paatrængende, at vi fører os foranlediget til at fremkomme med nogle Oplysninger offentlig. Derfor følgende:—

- 1. Udgaven paa Indiapapir kan indtil videre slet ikke staffles. — Det samme gælder ogsaa danske Bibles.
- 2. Andre Salmebøger kan staffles men kun med stor Banfælighed, og de abnormt store Forjendelsesomkostninger samt den betydelige Forøgelse i den danske Pris bevirker, at importerede Salmebøger her vil komme til at koste ca. dobbelt saa meget som tidligere.
- 3. Under Hensyn til disse Forhold har vi besluttet os til at lade fremstille en egen Udgave af den nye Salmebog og herovre. Den bliver trykt og indbundet hos andre og ventes færdig i Løbet af Sommeren. Trods de ogsaa her meget forhøjede Fremstillingsomkostninger ventner vi at kunne sælge denne vor egen Udgave til noget nær de gamle Priser.
- 4. En mindre Forjnying af Salmebøger er nemlig modtaget fra Danmark. Den er imidlertid saa aldeles utilstrækkelig til at møde Kravet, at vi ser os nødsaget til at begrænse Salget til Enkelt-Eksemplarer. Paa Grund af den uhyre Prisstigning kan vi heller ikke eksportere henliggende Ordres, før ny Bestilling indløber. — De for Gaanden værende Udgaver er som følger:

Rondents Salmebog:

Profasorm, Læderbind	\$2.00
Bersform, Chagrin, Guldsnit	3.50

Ny Salmebog:

Bersform, Læderbind	\$2.00
Bersform, Chagrin, Guldsnit	3.00

Ravn kan kun paasættes de to dyreste Udgaver. Ordres ekspeberes paa ovennævnte Bilkaar, saa længe Forjnyingen varer, i den Orden, hvori de indløber.

Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebr.